

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 058/18

KLAGER: Sven Jarle Knoll
PUBLIKASJON: Porsgrunns Dagblad
PUBLISERINGSDATO: 09.12.2017
STOFFOMRÅDE: Diverse
SJANGER: Nyhet
SØKERSTIKKORD: Kildekritikk og kontroll av opplysninger, saklighet og omtanke, identifisering, samtidig imøtegåelse
REGISTRERT: 29.01.2018
BEHANDLET I PFU: 19.06.2018
BEHANDLINGSTID: 140 dager
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: Parallele klagesaker mot div. medier (sak 013/18, sak 052-059/18)

SAMMENDRAG:

Porsgrunns Dagblad (PD) publiserte lørdag 9. desember 2017 en nettartikkel med tittelen «Politiet og NAF advarer mot bruktbilforhandleren Autopris AS fra Fredrikstad». Artikkelen var illustrert med bilde av krimsjef Rune Albertsen, og av bildeteksten fremgikk det at han bekrefter at «politiet har mottatt flere anmeldelser mot Autopris, men at alle er trukket etter at det er blitt gjort opp i siste liten». I ingressen sto det:

«Det er svært sjelden at NAF går ut med en advarsel mot navngitte bilforhandlere. Etter en rekke klager gjør de nå nettopp det – mot Sverre Jarle Knoll sitt bilforhandlerfirma Autopris AS i Fredrikstad. – Vi gjør alltid opp, sier forhandleren selv.»

I brødteksten ble det referert (og lenket) til magasinet Motors omtale av advarselen:

«I en artikkel publisert på nettsiden motor.no advarer både politiet og leder i NAF Advokat om å 'utvise forsiktighet' rundt to navngitte bilforhandlere. Ett av firmaene er Autopris AS, der Fredrikstad-mannen Sverre Jarle Knoll eier 50 prosent og fungerer som daglig leder, mens kona eier resten.»

Vigdís Svernungsen, leder i NAF Advokat (NAFs egen advokatavdeling) ble sitert om årsaken til advarselen:

«- Bruktbilfirmaene signerer kontrakter med private bruktbilselgere. Kundene leverer fra seg bilen, og blir lovet at pengene samtidig blir overført. Men pengene kommer ikke (...).»

Videre ble det vist til at Fredriksstad Blad (FB) noen uker tidligere var i kontakt med en kvinne, som **«slet med å få pengene etter å ha solgt en bil til firmaet for nesten 20.000 kroner»**. Hun hadde uttalt seg anonymt om saken til FB:

«- Jeg måtte true med anmeldelse og å gå til avisen. Da ble plutselig pengene utbetalt. Men det var først etter flere uker og en rekke telefonsamtaler. Jeg har hørt mye om firmaet i ettertid, og forstår ikke hvordan noen kan få lov til å holde på slik, sier hun.»

Det ble også referert til at flere NAF-medlemmer ifølge Motor.no skal ha blitt lurt, og at FB også tidligere har hatt kontakt med personer som har klaget etter handel med Knoll.

Under mellomtittelen **«Flere anmeldelser i høst»** ble krimsjef ved Fredrikstad politistasjon sitert:

«- Det stemmer at vi har mottatt flere anmeldelser mot dette firmaet så sent som i høst. Men anmeldelsene har blitt trukket etter at forhandleren har gjort opp for seg etter at anmeldelsen er levert, sier Albertsen.»

Videre fremkom det at krimsjefen anmoder folk om å utvise forsiktighet **«når man inngår avtale med firmaet»**:

«- Det er vanskelig for oss å konkludere med noe siden de anmeldelsene er trukket, men det er åpenbart at man her driver med slurvete forretningsdrift. Derfor er det også all grunn til å advare og oppfordre eventuelle kunder til å være påpasselige med kontrakter og lignende. Vær forsiktig, sier han.»

Under mellomtittelen **«Knoll svarer»** ble det opplyst at FB har vært i kontakt med daglig leder i Autopris AS som kun ville besvare avisens spørsmål per epost. Det ble i den sammenheng blant annet gjengitt følgende spørsmål og svar:

**«- FB har vært i kontakt med flere som har slitt med å få utbetalt oppgjør fra Autopris AS – som vi vet at du har en rolle i. Politiet bekrefter også at det har vært flere anmeldelser over årene. Hva er din kommentar til det?
- Hva betyr 'en rekke anmeldelser'? De anmeldelsene over årene som har gått og som jeg har blitt orientert om, gjelder helt spesielle enkelttilfeller og handler utelukkende om privatrettslige tvister. Stort sett har de endt med at motparten har akseptert vårt syn, men vi justerer oss også når vi etter en vurdering finner at de er riktig. Vi gjør alltid opp våre forpliktelser i forbindelse med de bilkjøpene vi gjør.»**

Det fremgikk at Knoll også var spurt om NAFs advarsel mot selskapet hans, og han ble sitert på hva han synes om artikkelen:

**«- Artikkelen stemmer ikke. Akkurat nå har jeg mest lyst til å legge ned hele virksomheten. Når det er så lett å få journalister til å skrive slik, så mister jeg all lyst og motivasjon.
Knoll fremholder at han på ingen måte ønsker å lure kundene sine på noen måte.»**

- Jeg vet kun om politianmeldelser som er kommunisert meg og de er henlagt og i en av dem ble anmeldelsen trukket så vidt jeg har forstått. For de sakene jeg kjenner til skulle det bare mangle at de ble henlagt. Avtalene vi inngår er ikke vanskelig for noen å forstå og vi forklarte oppgjørsmekanismen når vi inngikk avtalene, sier han.»

Helt til slutt i artikkelen skrev avisen for øvrig at FB og flere andre Amedia-aviser stopper annonseringen fra Knolls firma som følge av NAFs og politiets advarsel.

KLAGEN:

Klager er daglig leder av Autopris AS. Han mener Porsgrunns Dagblad har brutt følgende punkter i Vær Varsom-plakaten (VVP):

- 3.2, kildekritikk og kontroll av opplysninger
- 4.1, saklighet og omtanke
- 4.7, identifisering
- 4.14, samtidig imøtegåelse

Slik klager ser det, er han hengt ut gjennom omtalen. Han kan ikke se at det var grunnlag for å identifisere ham, og viser til at alle anmeldelser er trukket, og at det ikke er avdekket «hverken klanderverdig eller straffbare forhold». Klager skriver: «De har i realiteten ødelagt et livsgrunnlag og påført min familie en voldsom belastning.»

Etter klagers mening synes redaktøransvaret i PD å være helt fraværende. Klager mener avisen ikke gjort noe for å kontrollere opplysningene før publisering, og reagerer på at den heller ikke har forsøkt å kontakte ham for samtidig imøtegåelse.

Klager skriver: «PD har uten å undersøke noe som helst publisert et stort og svært skadelig stykke for undertegnede med familie. (...) I dette tilfellet så har vi en sak hvor det spekuleres i om noen kan ha slurvete forretningsdrift, resultatet er offentlig gapestokk. Det kan umulig være slik vi vil at aviser skal opptre.»

Etter klagers mening burde politiets uttalelser i saken, om at de vanskelig kan konkludere med noe da anmeldelsene er trukket, innebære at PD var tilbakeholden med å identifisere. Klager skriver: «Aviser har en særlig plikt til å vurdere hva som er nødvendig, er det nødvendig med identifisering i en sak som Politiet i realiteten ikke vet noe om? De fleste vil selvfølgelig svare nei på et slikt spørsmål.»

For øvrig mener klager at politiet aldri har uttalt at det er «åpenbart at selskapet driver med slurvede forretningsdrift», men derimot at «det kan tyde på at selskapet har en slurvete forretningsdrift». Klager viser til vedlagte korrespondanse mellom politiet og hans advokat.

TILSVARSRUNDEN:

Porsgrunns Dagblad opplyser at artikkelen kun har vært publisert på nett, og at det er en sak delt gjennom Fri Flyt i Amedia. Redaktøren viser derfor til tilsvaret fra Fredriksstad Blad (FB) i parallell klagesak. 014/18.

FB avviser at avisen har brutt god presseskikk i denne saken. FB viser til Motors omtale av

saken (påklaget i PFU-sak 013/18), og skriver: «For Fredriksstad Blad hadde bladet Motors omtale av saken selvstendig nyhetsmessig interesse, samtidig som det hadde nyhetsmessig interesse at både NAF og politiet advarte mot en bilforhandler i vårt distrikt.»

Avisen opplyser at klager har solgt bruktbiler gjennom ulike selskaper i en årrekke, og at avisen har mottatt «flere henvendelser fra kunder av Knolls bilfirmaer som har hevdet seg lurt». FB legger også til: «Andre aviser i Amedia har fått tilsvarende tips og henvendelser fra innbyggere i deres lokalområder, og situasjonen har tidligere blitt diskutert av redaktørkollegiet i Amedia region Follo/Østfold.»

FB viser også til at TV 2 omtalte klagers daværende selskap i 2003, i programmet «TV 2 hjelper deg», og at avisen også da skrev om saken. Klager klagde saken inn for PFU (sak 067/03), og fikk medhold «fordi avisen etter utvalgets syn ikke burde ha nøydt seg med å ta med Knolls utsagn fra TV-reportasjen, men burde ha kontaktet ham for en selvstendig imøtegåelse».

FB skriver: «Når NAF sentralt 15 år senere på nytt advarte mot den samme bruktbilselgeren, denne gang også med tilslutning fra politiet, måtte Fredriksstad Blad ha adgang til å omtale hva bladet Motor skrev om dette. Fredriksstad Blad har imidlertid et selvstendig ansvar ved å publisere de påstandene som kom fram i Motors reportasje, og vi foretok derfor våre egne undersøkelser og vurderinger i tillegg til at vi kontaktet Knoll for å gi anledning til samtidig imøtegåelse.»

FB forklarer at avisen kontrollerte opplysninger idet redaksjonen var i kontakt med krimsjefen, «som gjentok utsagnet i Motor, og enda tydeligere tilkjennenga at han mente Knoll betalte først etter at han ble anmeldt». Avisen avviser at politiet er feilaktig sitert og viser til journalistens notater, samt at krimsjefen heller ikke har kontaktet redaksjonen og hevdet seg feilsitert.

Avisen viser videre til en oversikt over rettssaker klager har vært involvert i: «Totalt var dette 52 saker i Fredrikstad Tingrett siste fem år (hvorav 47 har status som rettskraftige) og ni saker i Borgarting lagmannsrett siste åtte år. Både antallet i seg selv o[g] innholdet i sakene har hatt betydning for vår vurdering av at det var riktig å skrive om reportasjen i Motor og advarslene fra NAF og politiet.» FB tilføyer at det også var «en del av vårt beslutningsgrunnlag at Knoll hadde blitt nektet å annonsere på Finn.no etter mange klager». Det vises også i denne sammenheng til en domsavgjørelse.

Videre opplyser FB at klager har vært identifisert i media i andre sammenhenger. Det vises til PFU-sak 124/08, der klager klaget på en artikkel med overskriften «Razzia hos bilforhandler» i Dagens Næringsliv 22. mai 2008. FB skriver: «PFU konkluderte med at identifiseringen, herunder bildebruken, ikke representerte brudd på god presseskikk.»

Slik FB ser det, er PFUs tidligere vurderinger av betydning for den foreliggende klagesaken. FB skriver: «Oppsummert anså vi at det forelå et forsvarlig grunnlag for å formidle NAFs og politiets uttalelser om Jarle Knoll og Autopris AS. I denne vurderingen lå også det faktum at Knoll har drevet med kjøp og salg av bruktbiler under flere forskjellige firmanavn, både Autopris, Autosalongen, Østlandske Bilomsetning og Frederiksborg Invest. Det gjorde at vi valgte å bruke både navn og bilde av Jarle Knoll, siden det er hans person som er fellesnevneren for den kritiserte virksomheten.»

Når det gjelder identifiseringen, opplyser FB at bildet av klager ble fjernet på nett etter noen

timer: «Dette baserte seg på en vurdering av at Knolls barn, som bor i Fredrikstad, skulle få slippe denne grafiske identifiseringen av faren i denne saken i Google-søk, Facebook-delinger og lignende, da og for ettertiden. At vi valgte å gjøre dette innebærer ikke at den opprinnelige bildebruken var brudd på god presseskikk.»

På bakgrunn av ovennevnte, avviser FB at deres artikkel er en ukritisk videreformidling av Motors artikkel. Avisen påpeker at den har kontrollert opplysninger blant annet gjennom kontakten med politiet. Klager er også kontaktet og har fått anledning til samtidig imøtegåelse. FB opplyser: «Knoll og journalisten hadde telefonisk kontakt en rekke ganger i forbindelse med saken, senest kort tid etter at saken var publisert på nett fredag kveld. Blant annet gjorde vi Knoll kjent med at journalisten hadde snakket med politiet og fått bekreftet at det hadde vært to anmeldelser i høst, og at Fredriksstad Blad også har blitt kontaktet flere ganger av personer som har kjøpt bil av Knoll og som mener at han driver med svindel. [Som det framgår av den innklagede artikkelen fikk Knoll komme til orde samtidig.](#)»

For øvrig skriver FB: «Vi ønsker også å informere PFU om at Knoll i samtale med FBs sjefredaktør uttalte at klagen til PFU kommer som en reaksjon på at avisen ikke har respondert på Knolls forespørsel om å få opphevet annonsenektens avisen innførte samtidig som den innklagede artikkel ble publisert. Dette finner vi som et utidig forsøk på å presse avisen, selv om Knoll modererte uttalelsen noe da redaktøren spurte om det virkelig var slik at han klagde oss inn med denne begrunnelsen.»

Klager viser til sitt tilsvarende til FB i parallell klagesak (014/18). Han mener at avisen i sitt tilsvarende forsøker å begå karakterdrap. Han skriver: «De [FB] forsøker å skape amnesti for seg selv ved å henvise til forhold som ikke har noen relevans for det stykket man nå har debatt om. Saken handler som tidligere nevnt om det var korrekt av Fredriksstad Blad å gå så langt som de gjorde i DENNE saken sett i lys av de opplysninger de besatt på publiseringstidspunktet. Alt annet er å betrakte som sidestøy (...).»

Slik klager ser det, villeder FB i stedet for å veilede når det henvises til tidligere rettsvister. Klager mener også det fremstår som en løgn når FBs henviser til rettsoversikten som del av beslutningsgrunnlaget for å omtale saken/identifisere; klager viser til at det av dialog *etter* publisering fremkom at redaktøren skulle lese seg opp på rettskraftige dommer (se vedlegg 4).

Klager avviser også at han skal ha klaget til PFU for å få annonsenektens opphevet, og han gir også et noe annet bilde av tvisten med Finn. Klager opplyser i denne sammenheng at selskapet annonserer på Finn.

Etter klagers mening er heller ikke FBs begrunnelse for at bildet av ham ble fjernet troverdig. Klager viser i denne sammenheng til andre publiseringer han anser som belastende, der han også er avbildet.

Videre mener klager at FB bruker formuleringen «en rekke anmeldelser» i omtalen når det kun er snakk om to: «Å bruke ordet en rekke anmeldelser er egnet til å stigmatisere undertegnede.»

Klager oppsummerer sin klage: «Faktum i denne saken er at Fredriksstad Blad har gått for langt, de skulle aldri identifisert undertegnede på et slikt grunnlag. De har heller ingen øvrige dommer som reiser spørsmål som berører samme tema som i avisstykket. (...) Saken

kan avgjøres på ett enkelt grunnlag. Politimannen sier at de ikke har undersøkt og at de ikke vet om det er begått noe klanderverdig eller straffbart. Denne ene setningen er tilstrekkelig for at Fredriksstad Blad skulle avstått fra å identifisere. (...)»

Porsgrunns Dagblad (PD) viser også i siste runde til det Fredriksstad Blad har svart i parallell klagesak. Der skriver FB at den ikke kan se at klager bringer nye momenter inn i saken i sitt tilsvare, men avisen kommenterer det den beskriver som «Knolls tre påstander om usannheter i Fredriksstad Blads tilsvare».

FB fastholder for det første at bildet av klager på nett ble fjernet av hensyn til hans barn. Om tidspunktet for endringen skriver redaktøren: «Beslutningen om å fjerne bildet på nett ble tatt av meg etter en samtale med FBs innholdsredaktør på telefon på formiddagen dagen etter at artikkelen ble publisert.»

Når det gjelder påstanden om å at han skulle lese seg opp på rettskraftige dommer etter publisering, forklarer FBs redaktør: «I en e-post om prosessen rundt annonsenekten, noen dager etter at den innklagede artikkelen var publisert, skriver jeg: 'Vil bare opplyse at redegjørelsen er sendt videre til alle de involverte redaktørene. Vi vil ... lese oss opp på rettskraftige dommer mot Knoll og hans selskaper ...'. 'Vi' er altså redaktørkollegiet i Follo/Østfold. Det var de 11 redaktørene i våre søsteraviser som skulle lese seg opp på materialet som redaktøren i Fredriksstad Blad kjente godt fra arbeidet med artikkelen noen dager tidligere.»

For øvrig mener FB at klager i samtale med redaktøren skal ha uttrykt at avisens annonsenekt overfor klager er en del av beslutningsgrunnlaget for å klage til PFU, og: «Sammenholdt med at Knoll også har opplyst at det vil komme et søksmål i etterkant av PFU-behandlingen, opplevdes dette som et eklatant og utidig forsøk på å påvirke prosessen vår.»